

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi - Journal of Social Sciences
Cilt/Volume: 2006-1 Sayı/Issue: 12

CUMHURİYET DÖNEMİ ÜSTÜN YETENEKLİLER EĞİTİM POLİTİKASI*

Sefa BULUT *
Aslı TAYLI**

ÖZET

Üstün yeteneklilerin eğitimi, özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimleri arasında en çok ihmal edilen konulardan biri olagelmıştır. Nüfusun yaklaşık %2'sini oluşturduğu kabul edilen üstün yetenekliler, toplumların gelişmesinde temel teşkil etmelerine ve öncü konumda olmalarına rağmen eğitimdeki eşitlik ilkesi, ortalama öğrenciyi temel alan eğitim programları ve üstün yeteneklilerin her ortamda yetişebilecekleri gibi yaygın inanışların da etkisiyle gizilgüçlerine uygun eğitim alamamaktadırlar. Bu çalışmada öncelikle üstün yeteneklilerin eğitiminde tarihsel süreç içinde uygulanan eğitim politikalarına kısaca değinilecek, ardından Türkiye’de cumhuriyetten itibaren uygulanan politikalara tarihsel sıralaması içinde yer verilecektir.

A. GİRİŞ

Üstün yeteneklilerin seçilerek özel bir eğitimden geçirilmelerini öneren en eski yazılı kaynak Eflatun’un “Devlet” adlı eseridir. Eflatun’un “altın yaradılışlı” diye tabir ettiği üstün yeteneklileri seçerek, seçkin devlet yöneticisi olarak yetiştirilmesinin düşüncesinin uygulanışını Osmanlı Devleti’ndeki Enderun Okullarında görmek mümkündür. Dönemine göre çok ileri bir uygulama olan Enderun saray okullarına her dinden ve milletten devşirme yoluyla gösterişli ve zeki öğrenciler seçilerek alınmış ve son derece üst bir eğitimle yetiştirilerek devlet hizmetlerinde ve yönetim işlerinde görevlendirilmişlerdir. Soyluluk, zenginlik gibi kriterlere bakılmaksızın zihinsel yeteneğine göre seçilen ve eğitilen kişiler devletin gücünü oluşturmuştur (Ataman, 1976; Enç, 1979).

Oldukça etkili bir yöntem olması rağmen bir müddet sonra yeterince

---

* I.Türkiye Üstün Yetenekliler Kongresi’nde bildiri olarak sunulmuştur. 23-25Eylül 2004, istanbul.

* Yard. Doç. Dr., AİBÜ, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, PDR Anabilim Dalı

** Araş.Gör., AİBÜ, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, PDR Anabilim Dalı

işletilemeyen Enderun sisteminin ardından, üstün yeteneklilerle ilgili ilk uygulama 19. yüzyılın sonlarına rastlamaktadır. Bireysel farkların varlığının kabul edilmesi ve deneysel laboratuvarlarda ölçülebilmesinin yanı sıra, kendisi de bir dahi kabul edilen Sir Francis Galton'un dahiler üzerinde yaptığı araştırmalar, zeka testlerinin geliştirilmesine zemin hazırlamıştır (Schultz & Schultz, 2003). 1905 yılında Binet ve Simon tarafından geliştirilen ilk zeka testi ile birlikte zeka ile ilgili çalışmalar hız kazanmış, bu da beraberinde üstün yetenekli çocukların eğitimlerini gündeme getirmiştir. 19. Yüzyılın başında başlayan çalışmalarda Amerika Birleşik devletleri, Almanya ve İngiltere başı çekmiştir. Öncelikle küçük yaşta başlama, sınıf atlama gibi hızlandırma yöntemleriyle üstün yetenekli çocukların potansiyeline uygun eğitim verilmeye çalışılmıştır. Özellikle Almanya'da zeka bölümü yüksek öğrencilerin gidebildiği özel okul uygulaması yaygın kullanılan bir yöntem olmuştur. Hızlandırma ve özel okul uygulamalarının yanı sıra, Özel sınıf, türdeş yetenek sınıfları, program zenginleştirme, bireysel öğretim gibi yöntemler Avrupa ülkelerinde ve Amerika Birleşik Devletleri'nde sıklıkla kullanılmış ve kullanılmaktadır (Ataman, 1984; Enç, 1979).

B. ÜSTÜN YETENEKLİLERİN EĞİTİMİ UYGULAMARI

Üstün yeteneklilerin eğitimi ile ilgili olarak Türkiye'deki gelişmelere bakıldığında, 1960'lı yıllara kadar daha çok bireysel nitelikli uygulamaların yapıldığı görülebilir. İlk olarak Atatürk'ün isteğiyle 1925 yılından itibaren zeki ve yetenekli öğrenciler üniversite eğitimi için yurt dışına gönderilmeye başlanmıştır. Aynı uygulama 1929 yılında 1416 sayılı yasayla da kanunlaşarak, üstün ve özel yetenekli bireylerin sınavla seçilmeleri ve yurtdışında eğitim almalarının yolunu açmıştır. Halen yürürlükte olan bu yasa ile başta üniversiteler olmak üzere birçok kurumun yetişmiş nitelikli insan gücü ihtiyacı karşılanmıştır.

Bu yasayı daha çok üstün özel yetenekli çocukların eğitimini ilgilendiren 1943 yılında çıkartılan 4489 sayılı yasa ve 1948 yılında Suna Kan ve İdil Biret için özel olarak çıkartılan ve yurtdışında eğitim almalarını sağlayan 5245 sayılı yasa takip etmiştir. Ardından 1956 yılında çıkartılan 6660 sayılı genel bir yasa ile resim, müzik ve diğer güzel sanatlar alanındaki olağanüstü başarı gösteren çocukların yurt dışı eğitimi şartları belirlenmiştir (Say, 1999).

Üstün yetenekli çocukların eğitimine yönelik bireysel nitelikli önlemlerin dışında, bazı kaynaklara göre 1950-1959 yılları arasında (Ataman, 1976), bazı kaynaklara göre 1960 yılından itibaren (Enç, 1979), Ankara, İstanbul ve Eskişehir'de özel sınıf ve türdeş sınıf pilot projeleriyle daha kapsamlı uygulamalara geçilmiştir. Özel sınıf Uygulaması ilk olarak Ankara Ergenekon İlkokulunda Stanford- Binet zeka testine göre 125 ve yukarı olan 24 öğrenciyle başlamıştır. Zenginleştirilmiş bir programla ayrı bir sınıfta eğitim almayı gerektiren özel sınıf uygulamalarıyla 1964-71 yılları arasında Ankara'da 10, 1964-1965 yılları arasında İstanbul'da 2 ve 1965-1971 yılları arasında Eskişehir'de 3 özel sınıf uygulaması gerçekleştirilmiştir. Özel sınıf uygulaması aralıklı olarak 1971 yılında sona erdirilmiştir. Grup yetenek testine bağlı olarak öğrencileri A,B,C gibi sınıflara ayıran türdeş yetenek grupları uygulaması ise üç büyük ilkokulda uygulanmış,

yaklaşık beş yıl sonra da yeterince değerlendirme yapılmadan 1966 yılında sona erdirilmiştir (Ataman, 1984; Enç,1979).

İkinci Dünya Savaşından sonra gelişmiş ülkelerde fen ve matematik alanında ortaya çıkan gelişmelerin sonucu olarak Türkiye’de de fen ve matematik alanında üstün yeteneklilere yönelik bir önlem olarak Fen Lisesi uygulamalarına başlanmıştır. İlk olarak 1961 yılında Ford Vakfı ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın işbirliği ile yapılan çalışmaların sonucunda 1964 yılında Ankara Fen Lisesi adı altında eğitim öğretime başlamıştır. Fen ve Matematik alanında üstün yetenekli çocukları bulma, yetiştirme ve uygun fen alanlarına bilim adamı ve uygulayıcı olarak yetiştirmelerine olanak sağlama amacıyla kurulan fen lisesi uygulamalarına halen devam edilmektedir (Ataman,1976; Enç,1979).

Üstün özel yetenekli çocukların eğitimine yönelik olan ve “harika çocuk yasası” olarak da bilinen ve 1956 yılında çıkartılan 6660 sayılı yasa, yasanın içeriğinde yer alan güzel sanatlar alanında yurtdışında eğitim görececek çocukların belirlenmesinde görev alacak seçiciler kurulu oluşturulamadığı için, yasada herhangi bir değişiklik olmamasına rağmen 1960’lı yılların sonunda işletilemez hale gelmiştir. Bu konudaki açığı kapatmak için 1976 yılında müzik öğretmeni Mithat Fenmen ve kompozitör İlhan Baran’ın girişimiyle, konservatuarlara devam eden üstün yetenekli çocukların yurt dışında eğitim görmelerine yönelik “özel statü” uygulaması modeli geliştirilmiştir. Bakanlar kurulunca onaylanarak 15 Ekim 1976 tarihli ve 15725 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan yönetmelik kapsamında giden Fazıl Say, Yeşim Alkaya gibi uluslararası düzeyde başarı kazanmış sanatçılar bulunmaktadır. Tıpkı 6660 sayılı yasa gibi “özel statü” yönetmeliği de 1984’ten itibaren yürürlükte olmasına rağmen işletilmemektedir (Say, 1999).

C. 1990’LI YILLAR VE BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ UYGULAMASI

Özel sınıf ve Türdeş sınıf uygulamasından vazgeçilmesinden uzunca bir süre sonra 1980’li yıllarda üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda çalışmalar tekrar başlatılmış ve geliştirilen projeler kapsamında 1993 yılında Bilim ve Sanat Merkezleri uygulamasına geçilmiştir. Öncelikle beş tane pilot il seçilmiş ve özel yetenekli öğrencilerin taranmasına ve tanınmasına gidilmiştir. İlk olarak, Ankara’da Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi 1995-96 Eğitim Öğretim yılında 45 öğrenciyle eğitime başlamıştır (Yasemin Karakaya ilköğretim okulu tanıtım kitapçığı, 1997). Aynı yıl, 07-09-1995 tarihinde Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün 2639 sayılı makam onayı ile Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi yayınlanmıştır. 1995 yılından itibaren uygulamada olan bu yönerge, Kasım 2001 tarihinde kabul edilen ve tebliğler dergisinde yayınlanan 370 sayılı yönerge ile yürürlükten kalkmıştır (Tebliğler Dergisi, 2001). Kasım 2001 tarihli yönergede merkezlerin amacı; “okulöncesi, ilköğretim ve orta öğretim kurumlarına devam eden üstün veya özel yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin bilincinde olmaları ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak” olarak açıklanmıştır. Her yıl Milli Eğitim Bakanlığı’na hazırlanan gözlem formlarına dayanarak, okulöncesi ve ilköğretim 5. sınıf kadar olan öğrenciler sınıf öğretmenlerince, 6-8 sınıflar şube öğretmenler kurulunca, 9-

11. sınıflar sınıf rehber öğretmenler kurulunca ortalamanın üstünde zihinsel kapasiteye ve yeteneğe sahip olduğu gerekçesiyle merkezlerde eğitim almak üzere aday gösterilirler. Mayıs ayında önce grup yetenek testine, başarılı olanlar bireysel incelemeye ve orada da üstün performans gösteren öğrenciler Milli Eğitim Bakanlığı'nın onayı ile merkezlere kayıt yaptırabilmektedir.

370 Sayılı yönetmelik gereğince öğrenciler Bilim ve Sanat Merkezleri'ne örgün eğitimlerinin dışındaki zaman dilimlerin katılmakta, orada belli kriterlere göre seçilmiş öğretmenlerce, yetenek grubuna da bağlı olarak dört aşamalı bir programdan geçmektedirler. Ekim-Ocak, Şubat-Mayıs ve Haziran-Eylül olmak üzere üç dönem halinde gerçekleştirilen eğitim sürecinde öğrencilerin geçmiş oldukları aşamalar şöyledir;

a- Uyum aşaması

b-Destek eğitimi aşaması(iletişim becerileri, bilimsel çalışma yöntemleri, bilgisayar, yabancı dil, öğrenme yöntemleri, problem çözme teknikleri vb.)

c-Bireysel yetenekleri fark ettirme aşaması

d-Özel yetenekleri geliştirme aşaması

e-Proje üretimi aşaması(370 sayılı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi).

Milli Eğitim Bakanlığı 2003-2004 verilerine göre, 21 Bilim ve Sanat Merkezi bulunmaktadır. Bunlar; Afyon, Amasya, Bayburt, Bursa (Kemal Paşa), Bursa (Yıldırım)

Denizli, Isparta, İstanbul, İzmir, Kastamonu, Kırşehir, Ordu, Siirt, Sinop, Tekirdağ, Tokat, Uşak, Van ve Zonguldak'tır. Bunlardan Kırşehir, Siirt, Tokat, Van ve Zonguldak'ın hiç öğrencisi bulunmamaktadır. Geriye kalan 16 kuruma devam eden 712'si kız, 698'i erkek olmak üzere toplam 1410 öğrenci eğitim almaktadır.

Bilim ve Sanat Merkezleri uygulaması, günümüzde devlet destekli olarak üstün yeteneklilerin eğitim alabilecekleri tek kurum olarak gözükmektedir. Bunların yanı sıra özel kuruluşların ve özel okulların destekledikleri uygulamaların yanı sıra, doğrudan üstün yeteneklilerin eğitimi olarak kabul edilmese ve açıklanmasa bile başarılı öğrencilere sunulan hizmetler olduğu için üstün yeteneklerin eğitimi olarak ele alınabilecek uygulamalar da bulunmaktadır.

D. DİĞER EĞİTİM UYGULAMALARI

Doğrudan üstün yeteneklilere hizmete veren özel kuruluşlar ve özel okullar arasında 1990 yılında kurulan İnanç Türkes Vakfı okulları, Özel Yeni Ufuklar Koleji, Türkiye Üstün yetenekli Çocukları Eğitim Vakfı (TÜYÇEV), Vakıfbank Umut Çocukları İlköğretim Okulu sayılabilir. Bu okullardan biri olan İnanç Vakfı okullarına her yıl ülke genelinde okullara yapılan duyuruların ardından, başvuranların grup yetenek testine göre genel bir elenmesinin ardından WISC-R Zeka Testinde 130 ve yukarı alan, maddi durumu iyi olmayan ailelerin çocukları son derece modern ve geniş imkanlara sahip bir ortamda eğitim alırlar. 1999 verilerine göre İnanç Türkes Vakfı okullarında 146 öğrenci eğitim almakta ve 51 öğretmen de görev yapmaktadır (<http://www.btinsan.com/127/80.asp> 28-07-2004).

Enç (1979)'e göre üstün yetenekliler eğitimi olarak adlandırılmasa da ortalamanın üzerinde öğrencilere eğitim veren, belli bir ön koşulla ve sınavla

öğrenci alan Fen Lisesi, Anadolu Lisesi, Yabancı dille eğitim veren liseler de üstün yeteneklilerin eğitildiği kurumlar olarak kabul edilmelidir. Bu bağlamda “Süper Lise” diye de adlandırılan belli bir mezuniyet ortalamasının üzerinde başarılı öğrencileri alan Yabancı Dil Ağırlıklı Liseler de bu kurumlar gibi düşünülebilir. Üstün özel yetenekler açısından bakılınca Güzel Sanatlar Lisesi de üstün yetenekli öğrencilerin seçilerek kayıt yaptırabildikleri okullardır. Milli Eğitim Bakanlığı, 2003-2004 verilerine göre Fen Lisesi, Anadolu Lisesi, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Anadolu Öğretmen liselerinde toplam 659 kurumda 247.508 öğrenci bulunmaktadır. Yabancı dil ağırlıklı liselerinde okuyan öğrenciler bu sayıya dahil değildir.

Yine Enç (1979)’e göre başarılı öğrencilere çeşitli resmi ve özel kuruluşlarca verilen burslar öğrencilerin eğitim almalarına fırsat sağladığı için, üstün yeteneklilerin eğitilmesi katkı anlamında ele alınmalıdır. TÜBİTAK tarafından verilen yurtiçi ve yurt dışı bursları, ilköğretim ve ortaöğretimin dar gelirli ama zeki öğrencilerine sınavla verilen öğrenim bursları, yine sınavla kazanılan devlet parasız yatılılık hakkı, devlet destekli eğitim önlemleri içinde sayılabilir. Resmi bursların yanı sıra bazı vakıf kuruluşlarınca dar gelirli ama başarılı öğrencilere verilen burslarda bu grupta sayılabilir. Örneğin, 1967 yılında ihtiyacı olan başarılı öğrencilere burs sağlamak üzere kurulan ve aynı zamanda 2001 yılında İnanç Türkeş Vakfı lisesini de devralan Türk Eğitim Vakfı (TEV), 2003 yılı verilerine itibarıyla 839 yurt dışı öğrenim bursu, 121.086 yurtiçi öğrenim bursu vermiştir (<http://www.btinsan.com/127/80.asp> 28-07-2004).

E. SONUÇ VE ÖNERİLER

Milli Eğitim Bakanlığı 2003-2004 yılı verilerine göre özel eğitim gerektiren çocuklara hizmet veren 474 kurumdan sadece 18 tanesi üstün yeteneklilere ayrılmış Bilim ve Sanat Merkezleri’dir. İstatistiklere yansımayan son üç tanesi ile bu sayı 21’i bulmaktadır. Türkiye’de %2’lik dilim gerçeğinden yola çıkarak, 0-18 yaş arasında yaklaşık yarım milyon üstün yetenekli çocuk ve gencin bulunduğu kabul edilmektedir. Bu kadar kalabalık bir grup için daha yaygın politikaların üretilmesi üstün yeteneklilerin potansiyellerinden daha etkin yararlanma fırsatı verecektir.

Sanat Merkezleri uygulamasının yaygınlaştırılmasının yanı sıra, işleyişinin de daha planlı hale getirilmesine ihtiyaç vardır. Çepni, Gökderen ve Bacanak’ın (2004) sanat merkezlerinde çalışan bir grup öğretmenle yapmış oldukları çalışmada öğretmenler genellikle, hitap edilen öğrencileri tam olarak tanıyamamaktan, müfredatın tam olarak belli olmamasından, değerlendirme kriterlerinin belli olmamasından ve proje konusu seçme, planlama sürdürme konusundaki bilgi eksikliklerinden yakınmışlardır. Sanat merkezlerinde çalışan öğretmenleri seçiminde belli bir mezuniyet ortalamasına sahip olunması ve belli yaş sınırlarını geçmemiş olmak ön koşulunun aranması, lisansüstü eğitim yapması konusunda teşvik edilmesi ve belli bir bilimsel anlayışın kazandırılması, merkez- üniversite bağlantısıyla modern öğretim yöntemleri, fizik kimya, biyoloji alanında laboratuvar kullanımı, proje geliştirme ve takip etme konularında eğitim verilmesi önerilmektedir (Çepni, Gökdere ve Bacanak, 2004).

Telman'ın 1975 yılında başladığı ve 30 yıl süren boylamsal bir izleme çalışmasında yer alan 1450 kişinin çoğunluğu ve Ataman'ın 1976 yılında yaptığı fen lisesi örnekleminin çoğunluğu orta-üst ya da üst sosyo-ekonomik düzeyden ailelerin çocuklarından oluşmuştur (Ataman, 1976). Sosyo-ekonomik düzey ile zekanın bileşenleri arasında bir korelasyondan söz edilebilecekse de, alt sosyo-ekonomik düzeydeki çocuklara ulaşamamış olmak da bir olasılık olarak değerlendirilmeli ve gereken önlemler alınmalıdır.

1416 sayılı yasa hala yürürlüktedir ve üniversitelerin öğretim elemanı ihtiyacını karşılamak üzere lisansı bitiren başarılı öğrenciler arasından sınavla yüksek lisans ve doktora eğitimi almak üzere yurtdışına öğrenci gönderme uygulaması sürdürülmektedir. Amerika ve İngiltere başta olmak üzere çeşitli ülkelere gönderilen öğrencilerden 2004 yılı itibariyle, halen yurtdışında eğitim almakta olan öğrenci sayısı Milli Eğitim Bakanlığı 2003-2004 verileri itibariyle 614 kişidir. Bu uygulamanın artarak devam etmesi temenni edilmektedir. Öte yandan yürürlükte olmasına rağmen işletilemeyen, 6660 sayılı "harika çocuk" yasası ve 15725 sayılı "özel Statü" yönetmeliğinin tekrar işler hale getirilmesi, güzel sanatlar alanındaki üstün yetenekli bireylerin eğitimine büyük katkı sağlayacaktır. Ancak, özellikle müzik, yanı sıra resim ağırlıklı uygulamanın yerine bütün sanat dallarını kapsayacak bir eğitim anlayışının kabul edilmesi ve ona uygun bir uygulama yelpazesinin olması yerinde olacaktır.

Üstün yeteneklilerin eğitiminde Bilim ve Sanat merkezleri uygulamasının yanı sıra, çeşitli vakıf ve kuruluşların özel okulları da hizmet vermektedir. Birden fazla seçim, birden fazla kriter olması yerine, birbiriyle bağlantılı tek bir uygulamanın daha etkili olacağı düşünülebilir. Yine Fen Lisesi, Anadolu Lisesi ve Yabancı Dil Ağırlıklı Lise'lerde ortalamanın üstünde zihinsel kapasiteye sahip olan, üstün yeteneklilere hizmet verildiği kabul edilirse, bu liselerin eğitim öğretim kalitesinin, diğer modern ülkelerdeki üstün yeteneklilerin yetiştirilmesinde görev alan kurumların eğitim kalitesine çıkartılması için çaba harcanmalıdır. Yine, başarılı öğrencilere sunulan parasız yatılılık, öğrenim bursları ya da özel vakıfların verdikleri bursların tek bir kaynaktan verilmesi ve ülke çapında duyurulması, seçimlerin standart kriterlere bağlanması uygun olacaktır. Farklı kaynakların burs vermesinde hiçbir sakınca olmamakla birlikte, bu fırsatların duyurulmasında ve ihtiyacı olan ve üstün bir potansiyele sahip çocukların tamamına ulaşılmasında sorun teşkil edebileceği ihtimaline karşı birleştirilmelerinde fayda vardır.

Bilim merkezlerinin kuruluş amacında, üstün yeteneklilerin yeteneklerinin farkına varmalarını ve bu yeteneklerini en üst seviyede geliştirmelerini sağlamak temel hedeflerden biri olarak açıklanmıştır. Gerçekten de üstün yeteneklilerin yeteneklerinin farkına vardırırmak, sonuç üzerinde fark yaratan bir unsurdur. Bu gerçek göz önünde bulundurularak okulöncesinden itibaren, özellikle ilköğretim 5. sınıfa kadar olan zaman diliminde tarama ve tanılamaya özel bir önem verilemesi ve eğitime başlanması, ülkenin kalkınması için ve yetişen her bir çocuk için büyük bir fırsat olacaktır.

Üstün yetenekliler ve üstün yeteneklilere yönelik yapılan çalışmaların tarihlerinde tam bir netlik sağlanamamış görülmektedir. Say (1999)'a göre Üstün

yeteneklilerin eğitimi için Atatürk'ün talimatı ile 1925 yılından itibaren yurt dışına öğrenci gönderilmiş ve 1416 sayılı yasa 1929 yılında çıkmıştır. Yine Say (1999) 1943 yılında güzel sanatlar eğitimine yönelik olarak çıkan 4489 sayılı yasalardan bahsetmekteyse de bu bilgiler diğer kaynaklar da yer almamaktadır. Bir başka farklı tarih vurgulamaları 1960'lı yıllardaki özel ve türdeş sınıf uygulamaları ile ilgilidir. Ataman'a göre 1950-60'lı yıllarda özel sınıf uygulamalarına başta Ankara Ergenekon İlköğretim Okulu olmak üzere bazı okullarda pilot uygulamalara başlanmış, 1959 yılında da Sarar İlköğretim okulunda türdeş sınıf uygulamalarına başlanmıştır. Enç (1979)'e göre her iki uygulamada 1960 yılında başlamıştır. Bazı kaynaklara göre 1968, bazılarında göre 1971 yılında uygulamalar sora erdirilmiştir. Hangi tarihlerde, kaç öğrencinin eğitim aldığı ve uygulamalara hangi nedenlerle son verildiği ve uygulamada ne gibi sakıncalı durumların yaşandığı bilinmeli ve tecrübe olarak kullanılmalıdır. Türkiye'de üstün yetenekli çocuklar için neler yapıldığını görmek için öncelikle arşivlerden hangi tarihlerde neler yapılmış ayrıntılı bir şekilde çıkartılmalıdır. Sistematik bir çalışma ile bu çalışmaların etkisini, sonuçlarını değerlendirebilmek ve geçmiş tecrübelerden yararlanabilmek için bu gereklidir. Örneğin, “parasız yatılılık, bursluluk uygulamaları kaç yıldan beri yapılmakta”, “kaç kişiye burs ve eğitim imkanı sağlandı”, “hiç kesintiye uğradı mı”, “yeterince etkili tanıtılabiliyor ve gerçek hedef kitesine ulaşılabilir mi” araştırılmalıdır. Türkiye'de şu an kaç resmi ve özel kuruluş başarılı öğrencilere burs imkanı sağlıyor ve bunların kriterlerinin ne olduğu belirlenmelidir. Sağlıklı verilerle oluşturulan istatistikler bu konuda “ne yapılmış” ve “ne yapılıyor” ve de “ne yapılması gerekir” sorularının yanıtını çok daha kolay vereceklerdir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin daha kapsamlı ve kalıcı, resmi ve özel kuruluşların birlikte hareket ettikleri, titizlikle hazırlanmış genel bir üstün yetenekliler politikasına ihtiyacı vardır. Üstün yeteneklilerin eğitimi için bir bölüm açılmış olması ve 1. Üstün Yetenekliler Kongresi'nin yapılıyor olması sevindirici gelişmelerdir. Ancak, bu çabaların artarak devam etmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Ataman, A. 1976. **Üstün Zekalı Öğrencilerin Eğitsel Sorunları: Ankara Fen Lisesi'nde Bir Araştırma**. Doktora Tezi, Ankara üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

_____. 1984. **Ankara İli Resmi Şehir İlkokullarındaki Üstün Yetenekli Çocukların Fiziksel Gelişim Özelliklerinin Değerlendirmesi**. Ankara: Ankara üniversitesi, Eğitim Bilimleri Kongresi Yayınları, no: 132.

Çepni, S., Gökdere, M. & Bacanak, A. 2004. “Üstün Yetenekli Öğrencilerin Eğitiminde Fen Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Temel Sorunlar,” **Milli Eğitim**, s. 162, s. 245-254.

Enç, M. 1979. **Üstün Beyin Gücü: Gelişim ve Eğitimleri**. Ankara: Ankara

Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 83.

Milli Eğitim Bakanlığı. 2004. **Milli Eğitim Sayısal Veriler: 2003-2004**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

“Milli Eğitim Bakanlığı Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi,” 2001. **Tebliğler Dergisi**, 370 Sayılı Yönerge.

M.E.B. Yasemin Karakaya İlköğretim Okulu, Bilim ve Sanat Merkezi Vakfı. 1997. Ankara: Çit Matbaası.

Say, A. 1999. “Cumhuriyet Döneminde Üstün Yetenekli Çocukların Yetiştirilmesi,” **Cumhuriyet ve Çocuk: 2.Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi**. Ankara: Ankara Üniversitesi, Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

Schultz, D. P. & Schultz, S. E. 2001. **Modern Psikoloji Tarihi**. İstanbul: Kaknüs Yayınları.

Türkiye’de Üstün Yetenekli Çocuklar İçin Neler Yapılıyor? 1997. *Bilim ve Teknik Dergisi* Şubat Sayısı. (www.biltek.tubitak.gov.tr/dergi/97/subat/yetenekli1.html - 8k,28-07-2004).